1875. VII. évfolyam. 240. szám. Szombat, deczember 11.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve:
Egy évre 10 frt — kr. ½ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10
Előfizetési pénz s minden közlemény: *Főpiacz, Vecsey-ház földszint* a szerkesztőségbe bermentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél.— Egyébütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki „függetlenségi párt" közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmű, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért:
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér"-en megjelenő közlemény öthasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

Meghivás!

a debreczeni függetlenségi párt közgyülésére.

A debreczeni függetlenségi párt folyó évi deczember 12-én vasárnap délelőtt 10 órakor Király Mihály vendéglőjében czeglédutczán,

közgyülést fog tartani,

melyre a párt minden tagja tisztelettel meghivatik.

Tárgy:

A párt közlöny, illetőleg a „**Debreczen**" czimü politikai lap, mint a párt tulajdonának szervezése iránti végleges intézkedés s az ezzel kapcsolatos ügyek vég elintézése.

Gálocsy Gusztáv, elnök. **Csécsy Soma,** jegyző.

Debreczen, decz. 9.

Tehát meghozta az idő, bekövetkezett az a pillanat, hogy 7—8 évi szörnyü álom után, felviradt az a különös nap, melyben a magyar nemzet törvényesen együtt ülő képviselő testülete szándékba vette, hogy a még most is élő 48-ki munkaképtelen honvédeknek, — ha jól vagyunk értesülve, — azon esetben ha az országos honvédsegélyző egylet pénztára kiürülne, hát 45 ezer frt országos segélyt kiván megszavaztatni. Nem akarjuk kicsinyleni egy országgyülés nagy tekintélynek birtoklásával dicsekedhető tagjainak ime e szándéklatát, midőn oly utra térni látjuk, — mely mindenesetre a nemesség jellegét hordja magán. De bizonyára nem fogja tőlünk senki rosz neven venni, ha nem állapodunk meg e tárgynál egyszerü megadással, hanem vissza szállunk az emlékezet szárnyain azon időkre, midőn az a bénahonvéd, ki amott az utczák valamelyik sarkán rogyott össze egykézzel és egy lábbal, étlen és rongyoktól fedett tagokkal, és még sem kért senkitől egy fillért, vagy a kenyérnek egy száraz darabját, mondom, midőn az a megsemmisült alak, még ifjuságának hevitő lángjától és hasonlithatatlan honszerelme tüzétől hevülve, mintegy harczi isten tüzte, golyó zápora közt véres kezekkel nemzete diadalmas zászlaját, az ellenség temérdek hadától védett sánczaira. Ugyan édes nemzetem, s annak különösen szine java, országos képviselő testület! kitépted-e kebledből a szivet, midőn csalfaadósként, azon fogadását a nemzetnek, hogy a harczfiakat, ha harczképtelenekké válnak, egy nagy, egy nemes nemzethez méltóan fogja jutalmazni, megszegted, megtagadtad és bünös, idegen erkölcsöket, romlott elmét eláruló hidegséggel, — mit mondok — nemével az utálatnak fordultál el a nyomor emberétől, kire egykor büszke voltál, s kit egykor, ha vele történt találkozásod, szivedre öleltél és összecsókoltál. Mi fog majd buzditásul szolgálni a jövő idők honvédeinek?

Hejh! magyar nemzetem! egyszer volt neked 48-ban honvéded, de olyan többé nem lesz az idők folyásán soha! soha!

Olvassatok le nekem a világtörténelem lapjairól, oly harczi eseményeket, minőket az a 48-as 2 hónapos honvéd elkövetett. Mondjátok szemembe, hisz még élünk, még mi is itt állunk élő szemrehányásaul a nemzeti sötét hálátlanság, még az irgalmas istenség által is soha meg nem bocsátható bünének, hogy volt-e valaha nemzetnek oly katonája, mely éhesen, rongyosan, álom és pihenés nélkül, mint a mesék hősei 5 ezred magával kisepert, és ha megengedik vala, kiirtott volna egy országot, mint a Bem maroknyi — nem hada, — hanem csak dandárja.

Oh! kérlek, olvassátok el az Asbót emlékiratait és nézzetek a tükörbe és borzadjatok el magatoktól, a mennyiben ti voltatok azok, kik elhagytátok éhen veszni azon hősök nagy részét, — kiknek vagy karja vagy lába szakadt le a honért, azért a honért, a mely hon azon vadállatoknak nyujt dus lakomát, melyek az idők szerint, mint a hiéna a a beduin ádáz fegyvere elől, ugy futott a honvédnek még csak távoli hirétől is

Jól van, megszavaztatik tehát 45 ezer frt a 48-ki rokkant honvédek számára, s ha még egy pár évig vártok bizonyára ezt sem kell vala megszavaznotok, mert idestova mindnyája meg fog térni régelvérzett hős bajtársaihoz. Szép a kegyelet, ha későn jő is, és szép a „Pesti Naplónak" azon lelkesitő szózata is, midőn mondja: „Kormányok jönnek-mennek, trvhozások mulnak és keletkeznek, de kormányról kormányra, törvényhozásról törvényhozásra, s mondhatjuk nemzedékről nemzedékre száll a kegyelet a hősök iránt, kik a haza és alkotmányügyét védelmezék viharos csaták véres terein. — Ez méltó a nemzethez sat. — Csakhogy bámulatra kelt bennünket, azon tény, hogy a „Pesti Napló"-nak nem kevesebb mint 26 évre volt szüksége, mig indittatva érezhette magát, hogy a régi még életben lévő egy-két honvéd érdekében emelje fentjelzett szózatát. Hát hiszen mind gyönyörüséges dolgok ezek, de higyjétek el, hogy midőn a hon ellenei, és minő ellenei? számára már régtől milliókat dobtatok ki, oly időkben, midőn az országot megemésztő rosz kölcsönök és a megnyuzásig erőszakolt végrehajtások utján dédelgetitek napról-napra, tarthatlan és ellenszenvet magára vonó politikátokat, az a 45 ezer forintnyi feltételes segély, — egyátalában nem képes lemosni rólatok a multak szánakozásra méltó büneit, annyival inkább, mert a belügyér, kiforditotta az egészet nemzeti, országos jellegéből, mintha titkon és lopva, csak ugy suba alatt lehetne csak a magyarnak önfiain segiteni.

Negyvenöt ezer forint! Obulus a haldokló nyelvére. Utazási átalány a más világra. Zár a követelő, nyugtalankodó ajkakra.

Nem forintok azok, miket mi magyarországtól várunk és jogosan követelünk már isten tudja mióta, hanem az erkölcsi elismerés az, mellyel legjelesebb, leghübb fiainak, hütelenül még mai napság is adósa a nemzet. — Ezt kivánjuk mi. Ezt hozza meg első helyen Magyarország képviselő testülete, s ennek legyenek aztán sallangjai azok a megreszkirozott forintok.

Tiszai Dániel.

— **A pénzügyminiszter** valamennyi dohánygyárhoz körrendeletet intézett, a felhasznált nyers dohányanyagról a készitett dohánygyártmányokról s a dohánygyárakról szóló évi kimutatások egyöntetü szerkesztése tárgyában.

— **Nagyvárad** város tegnapelőtti közgyülése szavazattöbbséggel elhatározta, hogy felir a képviselőházhoz, utasitaná a belügyminisztert oly törvényjavaslat előterjesztésére, mely a városok önkormányzati jogát megnem sérti. Nagyvárad város közgyülése, a jelen határozat hozatalnál nem a bizalom vagy bizalmatlanság szempontjából indult ki, hanem egyedül az administrátió érdekeit tartá szem előtt. Nagyvárad városával a közigazgatási javaslat ellen petitionáló városok száma tizennyolczra emelkedett.

— **Zemplénmegye** közgyülése, mint hallatszik, tegnapelőtti gyülésén egyhangulag elhatározta, hogy az országgyüléshez feliratot intéz az iránt, hogy Tisza Kálmánnak a közigazgatásról szóló törvényjavaslatát tegye fére.

TOLDY FERENCZ.

Született 1805. deczemb. 10-én; meghalt 1875. deczemb. 10.

Alig törültük le a könyeket arczainkról, ime ujabbak, fájdalmasabbak tolulnak ismét szemeinkbe; alig zárult be a sir Bartal, Lőw Lipót, Horn Ede koporsói felett, ime egy ujabb gyászeset szakitja fel a még alig behegedt fájdalmas sebeket.

Toldy Ferencz meghalt! A magyar irodalom koszorus veteránja, a Vörösmartyak és Kisfaludiak barátja és kartársa, nemcsak egyike az uttörőknek, hanem az irodalom sokágában **maga az uttörő, Toldy Ferencz** tegnapelőtt éjfélkor, családjának legmélyebb fájdalmára, alig félórai szenvedés után meghalt.

70 évet élt. Született 1805. decz. 10-én Budán. Atyja Schedel Ferencz postatiszt, anyja Thalherr Józefa, magyar nemes leány, de bécsi születésü, ki egy szót sem tudott magyarul, mégis mindig nagy melegséggel beszélt fiának a magyar nemzetről. Toldy első olvasmányai Baróti Sz. Dávid hexameterei voltak, ezek kedveltették meg vele a magyar nyelvet. 1819-ben bölcsészeti tanfolyamra jövén Pestre, megismerkedett Virág Benedekkel, Bajzával, Horvát Istvánnal, Kazinczyval, irodalmunk legjelesebbjeivel; — 1822-ben pedig Kisfaludy Károlylyal. — 1825-ben br. Wencheim József aradi főispán leányait tanitá a magyar nyelvre; 1829-ben orvos tudor lett; — 1830-ban már Berlinbe volt s Hegelt hallgatta. A magyar akadémia 1830-ban rendes tagnak, 1831-ben segédjegyzőnek s levéltárnoknak választá. Ez évben vevé nőül Hinka Máriát. — 1833-ban egyetemi tanárrá lett; 1835—1861-ig az akadémia titkára volt. 1836-ban alapitá a Kisfaludy-társaságot. Első neje halála után 1838-ban Tarnóczy Idát vette nőül. 1841—1860-ig a Kisfaludy-társaság igazgatója volt. Második neje is elhalván, 1842-ben nőül vette Mojtitovics Augusztát. 1848-ban a bécsi akadémia tagja lett. 1860-óta a Kisfaludy társaság másodelnöke, 1870-óta első elnöke, 1861-óta pedig a magyar nyelv és irodalom rendes tanára az egyetemen.

A ki Toldi irodalmi munkásságát áttekinti, az hazánk összes szellemi életét át tanulmányozta; hazánk minden irányu mozzanatai, az ő irataiban nyomról nyomra le vannak fektetve. Mint mübiráló, életiró, szerkesztő, szónok és nyelvész, nyelvemlékek és történeti kutfők nyomozója, politikai és orvosi iró müködött. Müveinek száma hétszázra tehető.

Roppant munkásságában, egyedüli eszméje volt: megirni a magyar irodalom történetét.

Korszakot alkotó munkája a magyar irodalom kézikönyve 1850-ben jelent meg, melyet 1875-ben ujra átdolgozott. Tevékenységeért számos kitüntetés érte. Midőn 1871-ben ötven éves jubileumát tartá, az országgyülés azzal adott kifejezést a nemzet elismerésének, hogy 4000 frt évi jutalmat vett fel részére az országos költségvetésbe. Ezenkivül k. tanácsos, a Lipót rend lovagkeresztese, stb. stb. az egyetemnek egykori könyvtári igazgatója, rektora, dékánja, a közokt. tanács egyetemi osztályának elnöke, — számos bel- és külföldi társulatok, egyetemek tagja, Trencsén, Bihar és Torontál vármegyék egykori táblabirája és fővárosi képviselő volt.

A 70 éves aggastyán, hosszabb idő óta lábbajban szenvedett. Tegnapelőtt este Pulszkyval a muzeumba időzött; 10 órakor érkezett haza, s panaszkodott, hogy ma roszabbul érzi magát, mint egyébkor; családja körében 11-ig elbeszélgetett. Ekkor dolgozni akart, s csak rábeszélés folytán feküdt le. Fél óráig szendergett, ekkor felriadt, segitségért kiáltott: küldjetek orvosért — kiálta fuldokolva — mert a rheuma torkomba szállt, s ott fojtogat.

Mire legifjabb fia az orvossal megjött a magyar irodalomnak már nagy halottja volt: Toldy Ferencz megszünt élni. A nemzeti kegyelet koszoruzza meg a hantokat, emléke a magyar nép szivébe lesz zárva mindörökké!

A politikai illem.

Olvasván a szabadelvü korszak lapjait, tanulmányozva az országgyülési tudósitásokat, igazán gondolkozóba esik a szegény ember ki nem emelkedett még fel a miveltség szabadelvü fokára, hogy ha most divatozó országgyülési vitatkozási és a kormánylapok nyelve illemes, mi akkor a gorombaság?

Igaz, hogy a nyers őszinteség ha az által az igazság tolmácsoltatik többre becsülhető, mint a finom hizelgés frásisai alá rejtett hazugság; ámde akkor, — midőn az igazság kér választ a ravaszságtól s az egyenes felelet helyett két ökölre fogott goromba visszautasitás a válasz, már itt a nyerseség egyátalában nem menthető, mert legalább az illem korlátolhatta volna az erejében elbizakodottat.

A politikának különben is elismert sajátsága az, hogy nagyon is igyekezik magát az illem határai között megtartani, s ha bármi kelletlen dolog miatt vonatik is kérdőre, óvakodik elárulni, hogy a lenyelt labdacs keserü s igyekezik jó képet vágni hozzá.

De nálunk — ugy látszik — érvényre jut, az a különben is kemény magyar közmondás: Szólj igazat, betörik a fejed.

Az utóbbi országgyülési korszak szomoruan megdöbbentő példáját mutatta némelyek részéről az illem hiányának. Az az elbizakodottság, az a folyton folyvást leczkéztető önhittség, az a mindent tudni akaró, másokban semmi ismeretet fel nem tételező guny, mely Széll miniszter ur szenteskedéseiben, mely néha viharnak is akart látszani — nyilvánult; az a rosz példa, mely talán divatossá válik, mivel közelebb Simonyi miniszter urban is követőre talált, bizonyára országszerte megbotránkoztatta azokat, kik abban a hitben éltek, hogy a társadalmi fokozatokon minél magasabbra hág valaki abban az igazi társadalmi miveltségnek is fokozódni kell.

Ugyde ebben a véleményben mint sok másban csalódik az egyszerü polgár, hiszen épen a hirlapok egyrésze, melyek pedig ugy a társadalmi, — mint a politikai élet vezérei és tükrei, elől mennek az illem mellőzésében. — Ugyan olvasd meg polgártársam a félhivatalos „Ellenőr" bármelyik számát, megfogod látni, hogy azok ellen kik vele nem egy véleményen vannak nem ismer semmi jelzőt kimélytelennek, semmi megtámadást gorombának, illemtelennek, És a mi az ilyenekben jellemző ha ő benne fedeznek fel gyarlóságot, a felfedező ellen ő magát ugyan nem menti, de isten legyen irgalmas, kegyelmes a gorombaság hulló menykövei közt vergődőnek. Ez csak egy példa, de mert exempla sunt odiosa, nem hozok fel többet, készen lehet azt találni minden lépten nyomon.

Csak annak az óhajtásnak vagyok bátor kifejezést adni, bárcsak azok, kiket a körülmények hatalma magasra emelt, ne feledkeznének el arról a szintén igaz közmondásról: egyszer hopp, máskor kopp, és hogy: hol kerék, hol talp, a melyek más szavakkal azt teszik, hogy eltelve mai szerencséjökkel, ne éljenek azzal vissza az illem és müveltség rovására, mert jöhet idő, midőn keservesen eshetik a visszatorlás. Jó lesz elméjökbe vésni azt a gyermekkorukban tanult emberségi szabályt:

A mit nem kivánsz magadnak,
Te se tedd embertársadnak.

Vándor.

— ***A magyar fővárosból.*** **A királyi család** januárban a fővárosban fog tartózkodni, s a budai várban egy udvari bál és két estély fog tartatni. **Báró Sina Simon** 1000 frtot adományozott a szegények javara. **A sziniképezde** növendékei jövő hó 17-én tánczvigalmat rendeznek. **Gr. Almási** lakásának konyhájában két cseléd öszszeveszett, s egyik oly szerencsétlenül hajitott a másik felé egy konyhakést, hogy a kapott sérelem következtében rögtön meghalt. **A nemzeti muzeum** látogatása november hóban felette nagy volt.

Vidék.

— A „Debreczen" levelezése. —

Az uzsorások, irják nekünk vidékről, borzasztó mertékben folytatják pusztitó hadjaratajkat a vagyon ellen. A ki csak egy kis tőkécskéhez juthatott, mellőzve minden munkát és tisztességes foglalkozást a hirtelen meggazdagodás pokoli vágyától hajtatva, minden emberi szemérmet levetkezett arczátlansággal állanak lesbe, hogy az üldözettet bele vigyék az uzsorák égető poklába, honnan, többé nincsen szabadulás. Sajátságos, irja tovább, hogy a zsidóság vádolható legkevésbé e fertelmes bünnel, hanem az én tősgyökeres magyarom erkölcse veszett meg annyira, hogy ezt az, ezek előtt ismeretlen szabadalmazott rablást arcpirulás nélkül, ember társa megsemmisésére üzze. Némi gyógyszerül ajánlja aztan, hogy ilyen préda lesőket azáltal kellene némileg visszariasztani, hogy neveiket nyilvánosságra hozva, ki kellene őket tenni a közvélemény itéletének, utálatának. Eddig a vidéki levelező.

Mi csak annyit adunk hozzá, hogy fájdalom! nem kell nekünk más vidékről hozni be képeket, van, bőségesen találkozik városunk területén is, a ragadozó madarak e faja, s különösen egyet emleget a hir, a ki a könnyelmü ifjuság élete felett tartja hálóit kibocsátva, saját piszkos erszénye megtöltése végett, iszonyu uzsorás pénzzel segitvén őket a feslett élet karjai közt megsemmisülni.

— ***Vidéki hirek.*** **A dobsinai** önkéntes tüzoltó egylet alapszabályait a belügyminiszter megerősité. **A tolnamegyei Közlöny** ellen Szücs József bajai ügyvéd sajtópert inditott; az esküdtszék vádlottat egyhangulag felmenté. **Palócz** helységben (Ungmegye) e hó 3-án reggel az iskolába menő gyermekek a tanitót Benjamin Izraelt, nejét és gyermekét megfulva találták Széngőz okozta halálukat. **A Pozsony** és Bécs közti vasuti közlekedés a havazások miatt beszüntettetett. **Az aradi** szinházban e hó 7-én, mint az ottani lap irja, a közönség botrányosan csekély számban jelent meg. (Már megint?!)

Szinészet.

— Csütörtökön deczember 9-én adatott „Faust", nagy tüneményes opera; irták

---

A „DEBRECZEN" tárczája.

VISZHANGOK.

(Csokonai Vitéz Mihály emlék-ünnepélyére.)

Népkegyelet szeretet melegétől gyult fel az oltár,
Érzelem árja hevül, Debreczen ünnepet ül.
Áldozatot mutatunk be a nemzeti muzsa előtt ma..
Képzeletün meg idéz: „Jer te előnkbe Vitéz!"
Itt már „Lilla" mosolyg, ott „Bachus" enyelg a „kulacscsal".
Tui meg a „béka, egér" harczol a győzelemér'?
Játszik emitt a remény, Európa meg érzeleg ottan,
Mennyi a tarka alak pár „pipafüstöd" alatt!
Nem vala nyugtod helytt, kóboroltál szerte hazánkban,
Mig rád jött a halál, régi „Tinódi" valál.
Ifju, öreg szeretett mig kebled pengete lantot,
Élted bárha letünt, most is azért szeretünk.
Emlékünnepedet legszebben Debreczen őrzi,
Szobrod is itt diszeleg, glória őrzi neved.
Évenként szeretet gyujt drága sirodra világot
S rád nem ront a halál: „mig magyar él, haza áll",
Élnek szép dalaid hazaszerte hazánk troubadourja
S halhatlan nevedet, védi a népkegyelet!

Anonymus.

MARIOT HENRIK.

— Beszély a franczia forradalom korából. —

Irta: **Goldscheider Henrik**

(Folytatás.)

III.

Kinyujtott kezem vértócsában tapogatott, iszonyodva felugrom, akkor látom őt lábaimnál elterülve... épen szivén ment keresztül az aczél, meg volt halva... Ugyebár gyermekem, hogy iszonyu? Szinte láttam, mint fenyegetett merevült karjával...

E rém esemény után 3 hóval meghalt Camilla, s én a gyermeket megbizható kezek alá adtam és egy bizonyos összeget utalványoztam neki a mi nevelésére lett volna forditandó. — Nevelő szülei eltüntek Ramvilleból és valószinüleg Párisba mentek. — Ügyvédemtől évenként átveszi az összeget a gyámapa, nem szól a gyermekről, nem tudósit és én tudom, hogy a gyermek nem más, mint Mariot Henrik."

Richárd hangosan fölsikoltott és halálsápadt arczát tenyerébe fekteté...

„Igen," folytatá Moutblanc marquis kimerültan, e gyermek a te Henrik barátod e hasonlatosság már régen rabolja nyugalmam, ő augusztusban volt egy éves, annak most 23 éve, tehát augusztusban 24 évesnek kellene lenni.

Ha Mariot Henrik — igazi néven Landicux Viktor megtudná, hogy ki vagyok én, rettenetes boszut állana és ő pedig származását meg fogja tudni, mert atyja halála előtt iratokat hagyott hátra és talán boszura hivja fiát, késnék a fiu az oly rettenesen meggyilkolt atyja kivánságának eleget tenni?

Az én nevem akkor gróf Ármand volt, s e név megszünt lenni, nem fogja tudni a közöttünk uralgó végzetes viszonyt, de e frigynek soha sem szabad megtörténni — mert hiszen az borzasztó volna"...

Montblanc marquis kimerülten, szakgatottan beszélt és melle lihegett.

Azalatt mig itt Richárd oly iszonyuan lesujtatott atyja szavai által, Amália a szerény házias nőnek; édes anyjának beszélé el szerelmét, mit az csendes mosolygással hallgata... Abban a perczben belépett Richárd, mire Amália szemérmes pirulással lesüté szemeit és azután anyja ölébe dugja égő arczát..

A jó anyának nagyon éles szeme van és rögtön feltünt ennek, Richard halványsága, zavart beszéde.

— Szent isten, mi lelt fiam?

— Az! Jó anyám én nagyon, nagyon beteg vagyok....

— Isten segits! rögtön orvosért küldök, theát rendelek, megyek már. — Mit tudhatta ő, hogy az a seb olyan nagyon mélyen van...

Három hó telt azóta, s a jó anya, Montblanc marquis vigasztaló őrangyala megszünt lenni... Lesujtóan fájdalmas volt az az érzet, hogy nincsen anya, az a szerető jó nő nincs többé...

Montblanc marquis, kit ez utóbbi csapás tökéletesen lesujtott, egy napon azt mondá gyermekeinek: — „Párisba megyünk lakni. — Ne féljetek, Robespierre nagyon jó emberem, biztosabb vagyok Párisban, mint bárhol.

Az öreg Robespierre nagyon szivére vette, hogy nem volt pénze árendát fizetni, kifizettem, még következő 6 évre helyette, s azért nem akasztotta föl magát többé, egyszer már levágták, ezért háládatos jó barátom ez a vérszopó Robespierre, hahaha."

Jó kedvében volt az öreg ur — felejteni látszék bajait... Richard néma főhajtással fogadá atyja ajánlatát s megtevé az intézkedéseket, hogy indulhassanak a következő héten.

Mariot Henrik nem találkozott azóta Richarddal, és a végzetes nap közelede, melyben irományait átveheté vala.

Az végre elérkezett — és irományait megkapá.

Nem csalatkozott, származási története is ott volt.

Montblanc marquis nem csalódott. Mariot Henrik a szerencsétlen Landieux György — Victor fia, ki anyja halála után gyámkezek alá került.

Iszonyu volt a hatás, melyet az, az a nélkül is érzékeny kebelre gyakorolt. Henrik szóról szóra megtudá azt, a mitől a marquis félt.

Csak egyben hibázott a marquis. Nevét megváltoztatta ugyan, de arcza megmaradt és az arczkép az irományokhoz volt csatolva.

A meggyilkolt atyja egy levelet hagyott hátra, melyben fiának kötelességévé teszi, hogy anyja sárba taposott becsületét, az ő életét és önmagának sorsát boszulja meg. És Mariot Henrik, Alias Landieux Victor véres boszut esküdött.

Megismerte az arczképben Montblanc marquist.

Feledve barátságot, szerelmet, csak egy eszméje volt, boszut állani, rettenetes boszut, azon az emberen, a ki elrablá becsületét, meggyilkolá atyját, és megfosztá őt szüleitől, és azoknak addig becsületes nevétől. — Egész lelkületében nyoma volt ama lélekrázó benyomásnak mit okozott e felvilágositás. — A szelid jólelkü ifjuból őrjöngő, bosszuvágyó lett, ki eszközt és módot keres boszujának kivitelére...

(Vége köv.)

Goethe után Barbier és Carré, fordította K. G., zenéje Gounódtól. Folyó hó 4-én hallottuk ez operát, Margaretha szerepében Gerecsnét láttuk, ma többek részéről nyilvánitott óhajtás folytán B é l y Róza személyesité Margrétháth. Ha ez többek óhajára nem történt volna, ugy helyteleniteni kellene a kisasszony tulhajtott ambitióját, de igy csak annak felemlitésére szoritkozunk, miszerint az óhajtást kifejezők megtalálták a közönség részéről tapasztalt közönyben az eljárás birálatát. Nagyon kár valakiben a becsvágyat mesterségesen felcsigázni, mindennek meg kell várni a sorját, mert „a természetben nincs ugrás“ és ha valahol, ugy bizonyára a szini pályán érvényesithető e közmondás: lassan haladj, tovább érsz. Maga a tehetség ad az illetőnek szárnyakat, hogy ezek a magasba röpitsék őt, de Ikárusként eljárva az Ikárus sorsára juthat. A szereplőről szólva ki kell emelnünk, hogy alakra nézve meglehetős Margaretha volt, de Gerecsnével sem énekben, sem játékban nem versenyezhet. Az elvállalt partiturának nem felelt meg, mert nem volt énekében élet, hiányzott nála mindenekelőtt az annyira szükségelt színészi bravour. Énekét a határon tul tartott mérsékeltség jellemzi. Hangja még ilyen szerepre nincs kellőleg iskolázva, s ezért gyenge volt a coloraturja, sőt hangfutamai néha annyira megsiklottak, hogy kiesett az énekből. Játéka érzés nélküli, minek következtében alakja nem sikerült.

A kisasszonynak tehetsége elvitázhatlan, de az még magasabb foku kimüvelésre vár. Reája nézve hátrányos volna, ha az est folyamán jóakaróitól kapott koszorukat képessége által kiérdemelt jutalomként tekintené, de szolgáljanak neki ezek buzditásul a jövőre, s hiszszük, hogy el is jön azon idő, mikor azokat tökéletesen kiérdemelni fogja. A többi szereplőkről már legközelebb szólottunk. — Ma S c h o l a s z t e r virágcsokrokat nyert, megjegyzendő, hogy ez estén több izben köhögési roham lepte meg őt.

S z é p és K r i e g e r Kornélia emelendő még ki. — utóbbi, nona erős torokfájásban szenvedett, mégis megállta helyét. Bacsó Lujza igen jó volt. Közönség szép számmal.

Őszi estékre.

(Géressy Kálmán előadása a magyar irodalom és miveltségtörténetből a XIX. században.)

1822-ben a bátyja Sándor által a Marczibányi intézettől Regéiért nyert, jutalomösszeg s Horváth István izgatásaira több lelkes hazafiak által nyujtott segélyek felhasználásával zsebkönyvet inditott meg ily czimmel: „Aurora, — hazai almanach“, — melyet haláláig, 1830 ig maga szerkesztett, s melybe legkitünőbb iróink dolgoztak, minden tekintetben nagy haladást mutat: legfontosabb azonban azért, mert általa lett megnyerve olvasóközönségül a müveltebb és különösen a női közönség. Meghalt 1830. november 21-kén, épen akkor, midőn érkezett a tudósitás Pozsonyból, hogy az akadémia nyelvtudományi osztályának első rendes tagjává valasztatott.

Hü barátai, Toldy, Vörösmarty, Bajza és mások egyesültek, hogy a Korán elhunyt kitünő irónak egy részről márvány, más részről erkölcsi emléket állitsanak. Felszólitást intéztek a nemzethez, hogy adakozzanak, a felállitandó márványemlék költségei fedezéséhez, mely el is készittetett az akkor első magyar szobrász, Ferenczi István által. Az adakozás azonban többre ment, mint a mennyi a márvány-emlékre kellett. Elhatározták tehát, hogy a fennmaradt összegből, melyet lelkes hazafiak adományai növeltek, oly társulatot állitanak fel, mely folytatója legyen a Kisfaludy által képviselt irány és munkásságnak. Igy alakult meg 1844-ben a nevét viselő társulat oly czélból, hogy az akadémia mellett a szépirodalmat és különösen a költészetet ápolja, a kitünőbb eredeti és forditott müvek kiadása által.

Kisfaludy Károly mellett az ujabb magyar költészetnek második és Kisfaludynál még nevezetesebb s hasonlithatlanul nagyobb alakjának mondható Vörösmarty Mihály. Született a mult század utolsó évében 1800, deczember 1-jén Fehérmegyében Nyéken. Születése helye nagy hatással volt költészetére, amennyiben e megye egyike az ország legtisztább magyar megyeinek. Gymnasiumi osztályait Sz.-Fehérváron végezte, a legszebb eredménynyel, 17 éves korában atyja elhalván, s vagyonuk helytelen kezelése miatt sulyos anyagi helyzetbe jutván családja, nemcsak magát kelle fentartatni, hanem anyját is.

Majd nevelői állást vállalt a Perczel családnál, mely allasában csekély megszakitással 8 évet töltött. — E közben ismerkedett meg Bonyhádon az ottani kath. lelkészszel, s különösen Egyed Antallal, Ovid jeles forditójával s a bel és külföldi nevezetesebb irodalmi termékekkel. A kath. cierus alsóbb rangu tagjai, sőt a papnövendékek is e korban irodalmunk pártolásában fejtettek ki dicséretes buzgóságot.

Vörösmarty Virág és Berzsenyi nyomain kisérleteket tett az óda irásban is, azonban igen csekély eredménynyel. Az 1823-ik ev forduló pontot képez életében. 1820—1825-ig tartott időszakban a nemzet szine java talpon volt az alkotmány és nemzetiség védelmében, Vörösmarty akkor volt azon korban, midőn az események legmélyebb benyomást gyakorolnak az ifjui kedélyre. Ekkor már derengett lelkében azon nagyszerü epos eszméje, melyet két év mulva elkészitett s melylyel a nemzetben oly lelkesedést keltett.

A magyar eposirodalom gróf Zrinyi Miklós ota egyetlen nevezetesb müvet sem mutat fel Vörösmartyig, sőt folytonos és rendszeres hanyatlás mutatkozik.

Zrinyi Miklós a a legkitünőbb eposköltők közé sorozható habár müvének vannak, kivált a verselés tekintetében, hiányai, — de már a XVII. szazadban Gyöngyössy Istvánnal hanyatlás mutatkozik; — versei csinosak és kellemesek ugyan, de ezenkivül egyébb érdeme alig van.

A XVIII század eposirodalma, ha ugyan ilyenről szólni lehet, meg szegényebb volt. — H o r v á t h Ádám irt ugyan nehány epost, de ezek közül egyik sem bir költői mübecscsel,

---

UJDONSÁGOK.

* **A debreczeni** helv. hitv. egyháztanács folyó hó 12-én ülést tartand, melyre a meghivók már szét is küldettek. Több fontos tárgy fog e gyülésben szőnyegre kerülni, a többek között: K ü l d ö t t s é g i j e l e n t é s a h a l o t t i a n y a k ö n y v e k v e z e t é s e t á r g y á b a n; s egyéb folyó ügyek.

* **A karácsonyfák** már a piaczra kerültek eladás végett. Bár mindenki gazdagon megrakott karácsonyfát tudna az érkező szentünnepen családja tüzhelyénél felállitani.

* **A helybeli korcsolyázó-egylet** tegnapelőtti választmányi ülésében, mint értesültünk, csakugyan elhatároztatott, hogy a már több izben emlitett üvegcsarnoknak felépitéséhez még az idén és pedig mielőbb hozzálátnak. Továbbá az egyleti tagok által rendezendő bál tartása is határozatba ment, s e bál idejének megállapitása végett egy négytagu bizottság nevezetett ki.

* **Jégpálya megnyitás.** Vasárnap 1875-ki decz. 12-kén, délután 2 órakor fog a helybeli jégpálya ünnepélyes megnyitása a „Korcsolyázó-egylet“ által történni, mely alkalomra a t. cz. közönség ezennel tisztelettel meghivatik a rendezőség által. Beléptijegyek személyenként 30 kr. Családi jegy egy-egy személyre 10 kr, Gyermek-jegy 10 kr. Jó zenéről gondoskodva van.

* **Fábián Antal** b.-böszörményi lakos által Czinca Ignácz ellen irditott sajtóper tárgyalása — mint bennünket tudósitanak — jövő év január hó 13-án fog megtartatni a debreczeni esküdtszék előtt. Vádló Fábián Antal ügyvéde Komlóssy Arthur lesz.

* **A második hajtóvadászatot**, a helybeli vadásztársulat — mint értesültünk — vasárnaphoz egy hétre szándékozik megtartani.

* **A jogászbáli meghivók** szétküldését már megkezdték. A zártkörü bál 1876. január 8-án a táncteremmé alakitott városi szinház helyiségében a debreczeni joghallgatók által segély egyletük javára fog reudeztetni. Belépti dij személyenkint 2 frt. Kezdete pontban 9 órakor. A páholyok iránt a rendes szinházi ár mellett, (u. m. Alsó- és közép-páholy 4 frt. Családi páholy 6 frt. — Másodemeleti-páholy 3 frt.) Külön rendelkezhetni a biz. elnöknél. minden páholyba menő egyénnek személy-jegygyel is kell ellátva lennie. Felülfizetések, a jótékony czél iránti tekintetből köszönettel fogadtatván, hirlapilag nyugtáztatnak. Belépti-jegyek — a meghivó előmutatása mellett előre válthatók Szepessy Antal ur diszmükereskedésében, s Rott Testvér urak férfi divattermében; a bál napján pedig a szinházi pénztárnál, az étkezés és czukrászat felől gondoskodva leend.

* **A tegnapi** szinielőadásról szóló birálatunkat, szük tér miatt lapunk mai számából kihagyni s annak közlését legközelebbi számunkra voltunk kénytelenek fentartani.

* **Szinházi hirek.** N a g y Julcsa kisasszony, a holnapi vendégjátékával, mint értesültünk, befejezi szinpadunkon vendégszereplését; azt hisszük, hogy ez alkalomra teljesen megtelik a nézőtér. B a c s ó Lujza kisasszony, fájdalommal hallottuk, hogy ágyban fekvő beteg; mai szerepét helyette S z é p n é fogja játszani, már a tegnapi előadás alkalmával is rosszul érezte magát Őszintén ohajtjuk mielőbbi felgyógyulását. Kedden csakugyan Z i l d a czimü opera fog előadatni; ez opera tartalomra nézve érdekes, kiállitásra nézve fényes lesz; ajánlhatjuk a t. szinházlátogató közönség figyelmébe.

* **A debreczeni** szabó ipartársulat alapszabályai a miniszterium által megerősitve legközelebb leérkeztek. A társulat elnöke B o d a János ezen körülményt addig is, mig e tárgyban gyülést összehivna, lapunk utján óhajtja a társulat tagjaival tudatni.

* **Megjelent** és szerkesztőségünkhöz beküldetett „T ü c s ö k d a l o k“ irta: Endrődi Sándor. A kis füzetecske 92 dalt tartalmaz, melyek becsértékére nézve elég legyen a hirneves szerzőre hivatkoznunk. Kiállttása is igen csinos, mely dicséretére válik Zilahi Sámuel könyvkiadónak, hol a mü a 80 krért kapható; diszkötésben 1 frt 20 kr,

* **A helybeli iparos ifjak** egyletéről már gyakrabban volt alkalmunk egyet mást irni, rendesen a nevezett egyletnek haladásáról, minden tekintetben gyarapodásáról. Legutóbb alkalmunk volt az egylet helyiségeit megtekinteni, s valóban csodálattal vettük észre, hogy ott minden a legszabatosabban a mai kor kivánalmaihoz mérten van berendezve. Rendelkezik az egylet tágas olvasó teremmel; játék (biliárd) szobával, könyvtári s társalgó növekedik. Ha ehez hozzá vesszük azt, hogy az egylet eddig is felette sok taggal dicsekedhetik, melyek napról napra szapordnak, ugy bátran elmondhatjuk, hogy ezen egylet az, mely oly rövid alig két évi fenállása óta valósággal virágzó állapotban van, s jóval tulhaladta varosunk bármely egyletét. Nem szabad azonban megfeledkeznünk arról, hogy az egylet élén igen tevékeny férfiak állanak, kik minden alkalmat felhasználnak arra, hogy az egylet ügyei a legrendezettebbek legyenek. Mint ilyenek első sorban felemlitendő Rácz György ur. a társulat elnöke; második sorban Vadon Sándor ur hellyeli ügyvéd, s a társulat jegyzője. Valósággal dicsérendő és elösmerésre méltó e két egyénnek, mind a társulat az iparügy, mind a társulati tagok kimüvelése érdekében kifejtett ügybuzgalma. — L a p u n k szüktere nem engedi — hogy ez egyletnek keblében még létező más, hasznos irányu intézményeiről szóljunk, azokra más alkalommal majd visszatérünk; most azzal zárjuk be sorainkat, vajha minden társulat azt tartaná szemelőtt, a mit jelszavául az iparos ifjak egylete kitüzött, hogy: többet észszel, mint erővel.

* **Az „Apolló“** zeneműfolyóirat, mely legujabban megjelent, szerkesztőségünkhöz beküldetett. Tartalma igen változatosan van összeállitva, s a legtekintélyesebb zeneszerzők müveit foglalja magában.

* **Helyreigazitás.** A „Debreczeni Ell.“ tegnapi számának ujdonsági rovatában „Beküldetett“ czim alatt az mondatik, hogy a szombaton tartandó u t o l s ó e s t é l y t nem a debreczeni nyomdászok, hanem csak a részvénynyomda személyzete tartja; — erre az a megjegyzésünk először, hogy a czimhasználat minket kilenczünket megillet akkor, midőn önök arra öten hivatkoznak; másodszor pedig a városi nyomdából is van tagja kolonunknak, tehát felszólalásuk nem illetékes. — A d e b r. k ö n y v n y o m d á s z o k k o l o n t a g j a i.

* **Czeiger** bécsi olajnyomatu képgyáros utazója tegnapelőtt városunkba érkezvén, legujabb és szépségre nézve felette meglepő képmintáit, helybeli könyvárus Csáthy Károly ur kereskedésében tette le, a hol azok megtekinthetők és megrendelhetők. Volt alkalmunk megszemlélni a képmintákat, melyek kiállitásra nézve is megérdemlik a dicséretet. — Ajánljuk a t. közönség figyelmébe.

ORSZÁGGYÜLÉS.

— A képv. ház ülése, decz. 8. —

Széll Kállmán pénzügyminiszter beterjeszti az uj 80 milliós kölcsönről szóló törvényjavaslatot.

Napirenden van a jövedelmi adóról szóló törvény tárgyalása. Vidliczkay József szerint bajaink kutforrásai nem annyira pénzügyiek, mint nemzetgazdaságiak. Az adóemelést, miután nem látja, hogy a kormánynak lenne nemzeti alapon álló nemzetgazdasági s pénzügyi politikája, nem szavazza meg. Fröhlich Gusztáv bár oly vidéket képvisel, mely már is tulterheltetett az adóval, azon okból szavazza meg az adóemelést, mert magát országos képviselőnek tekinti.

Többeknek e tárgyban tett felszólalásaik után T i s z a Kálmán miniszterelnök válaszol Csatárnak az őrkényi ágyulőtérre vonatkozó interpellátiójára. Előadja, hogy a lőtéreladásra pályázat nyittatott, s nem áll azon állitás, — hogy egy hold föld 25 forinton kél, mert ott 90 frt egy hold föld rendes ára. Végül azon megjegyzés mellett, hogy nem 5000, hanem 1500 hold vétetett meg, kéri a válasz tudomásul vételét. Csatár az utóbbi felvilágositásnak örvend, de a választ tudomásul nem veszi. — Tisza Kálmán felszólalása után a ház választudomásul vevén, az ülés véget ér.

*

— Decz. 9. —

Elnök bemutatja Szabolcsmegyének a közigazgatási bizottságokról szóló törvényjavaslata elleni kérvényét, s Wodiáner képviselő megbizó levelét. Ordódi előadó benyujtja a pénzügyi bizottság jelentését a bizottság által tegnap tárgyalt javaslatok tárgyában. A pénzügyminiszter a só- és dohányjövedék szabályainak módositása tárgyában törvényjavaslatot terjeszt be. Ezek után folytattatott a jövedelem adó törvényjavaslat tárgyalása.

Papp György karhoztatja a kormány politikáját s nem fogadja el a javaslatot. Miletics, Kállay Béni, Vidovich és Német Albert szintén ellene szólanak, Tarnóczy, Lichtenstein és Teleky László pedig megszavazzák azt. — Csanády, miután a kormánypárti képviselők is csak a legnagyobb kényszer folytán szavazzák meg az adóemelést, nem szavazza meg.

Nagy Julcsa k. a. a budapesti nemzeti szinház tagjának vendégjátéka.

DEBRECZENI SZINHÁZ.

IV. Bérlet. 6. sz.

Vasárnap, 1875. decz. 12-én.

adatik:

A HÁROMSZÉKI LEÁNYOK.

vagy:

a tatárjárás.

Eredeti népszinmü 3 szakaszban dalokkal és tánczczal. Jókay Mór után irta Szigligeti.

Szerkesztői nyilt posta.

— Ő r m é n y e s. Antalfy J. urnak. Becses sorait közöljük, az ön felelőssége alatt. De minthogy többször nem volt találkozásunk, személyére nézve valami bizonylatot kérünk előbb.

Ideiglenes felelős szerkesztő:
TISZAI DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

Szép, jó és olcsó!

ÁRJEGYZÉKE

BURGER LIPÓT

EGYEDÜLI FEHERNEMÜ RAKTÁRÁNAK

Gallérok — Debreczenben, főpiacz 2139. sz. alatt — Kézelők

Férfi harisnyák és kesztyük gyári raktára.

Férfi szines cretoningek ft 1.30, 1.50, 1.70 kr.
Férfi cretoningek 2 gallérral 1.80, 2 ft, 2.30, 2.60 kr.
Férfi chiffoningek ft 1, 1.20, 1.50, 1.75, 2, 2.20 kr.
Férfi chiffoningek himzett betéttel 2.20, 2.50, 3 frt
Férfi oxfordingek két gallérral 1.90, 2.20, 2.60 kr.
Férfi vászonlábravalók 90 kr, 1 ft, 1.20, 1.40 krig.

Női chiffoningek 1.30, 1.50, 1.70, 1.90, 2.20 kr.
Női chiffoningek himzett betéttel 1.80, 2 ft, 2.30, 2.60, 3 ft.
Nő vászoningek himzett „ 2 ft, 2.40, 2.80, 3, 3.40 kr.

Női hálórekli 1.20, 1.50, 1.70, 1.90, 2.20 kr.
Női hálórekli himzett betéttel 1.50, 1.80, 2, 2.30, 1.80 kr.
Női alsónadrágok 1.20, 1.40, 1.60, himzett 1.80, 2 ft, 2.30.
Női alsószoknyák 2.20, 2.40, 2.70, himzett 2.80, 3.20, 3.80.

Karácsonyi és ujévi ajándékok!
Kezdett munkák u. m. Divánpárnák, czipők, óratartók, olvasójegyek, szivartárczák, sapkák, a legjutányosabb árban.

Női harisnyák, kesztyük és csinos kötők raktára.

Franczia Miederek — Vidéki megrendelések legpontosabban eszközöltetnek — Legujabb Nyakendők

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

Üzlettulajdonosoknak.

Van szerencsém a t. üzlettulajdonosokat s átalában a nagyérdemü közönséget értesiteni, hogy mühelyemet **mérlegek készitéséhez** is berendeztem, ahol minden nemü mérlegeket, — a legkisebb gyógyszermérlegtől a legnagyobb tizedes mérlegig törvényszerüleg átalakitok, illetőleg kijavitok — igen mérsékelt árért — és azoknak hitelesitését is kieszközlöm a mértékhitelesitő hivatalnál.

Továbbá ajánlom a nagyérdemü gazdaközönségnek — kitünő szerkezetü t e n g e r i m o r z s o l ó, s z e c s k a s r é p a v á g ó s egyéb gazdasági gépeimet.

Tisztelettel

Borsányi Viktor,
gazdasági gépész Debreczen, n.-váradutcza 2203. sz. a.

354 6—6

Eladó hegyi borok.

Bihar-Diószegen 700 kis cseber, jó minőségü 1875-diki termésü borok eladók. Értekezhetni czegléduteán 16. sz. ifju Boros Márton urnál.

384 1—1

ÉRTESITÉS!

Miután én nőmtől elváltam, s ő egészen külön él tőlem, ezennel figyelmeztetek mindenkit, hogy **az én** rovásomra, terhemre és számlámra neki **senki hitelbe ne adjon semmit,** mert én azt **ki nem fizetem.**

Kelt Debreczenben, decz. 12. 1875.

Dolozsilek János,
bádogos mester.

385 1—1

Gyermekek, örüljetek!

A ki gyermekeinek karácsonkor nagy örömet akar szerezni, az vegye meg, a meddig a készlet tart, általánosan kedvelt

Karácsoni bazárunkat

csak 5 o. é. frt mesés áron, a miért 27 darab legujabb játékszert kap minden koru fiuk és leányok számára, ugymint:

1 nagy éneklő bábu.
1 mechanikus sergő csiga.
1 bajazzo czintányérral mint légyfogó.
1 indiánus, mint kötéltánczos nemzeti jelmezben.
1 teljes porczellán service 6 személyre.
1 Orangutang, mely 15 mesterséget tud.
1 hátultöltő csattanó pisztoly
1 nagy dominó-játék.
1 karton, mely az egész állatvilágot tartalmazza.
1 ezred ang. katonaság hadi felszerelésben.
1 mechanikus világpanoráma.
1 repülő fülemile.
1 egész uj találmányu nevető-készülék.
1 varázssip angyali hangokkal.
12 db. pompás karácsonfa-diszitmény.

Az itt elősorolt 27 darab gyönyörü és egészen uj játékszert együttvéve csak 5 o. é. frtért adja

369 11—17

PÉTER BLAU. Wien. I., Wollzeile 25.

A szétküldés utánvétel mellett gyorsan és lelkiismeretesen történik.

Mandel Ignácz

előbb P. MAYER FARKAS

borkereskedése

piacz-utcza N á n á s s y-h á z 2137-dik szám alatt, szolgál a legjobb közönséges uj- és ó érmelléki-bakar asztali borokkal, budai, sashegyi, egri és vöszlaui vörös borokkal, palaczk,- itcze és akószámra; — továbbá, kitünő tokaji borok, a legjobb bel- és külföldi csemegeborok, franczia és magyar pezsgőkkel a legjutányosabb árért.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

227 24—

Hirdetés.

A legjobb és legolcsóbb t ü z i f a folyvást a légszeszgyári raktárban a vaspályaudvarán a legpontosabb kiszolgáltatás mellett kaható.

Megrendeléseket megbizottunk Z i c h e r m a n H e r m a n ur mindenkor elfogad és legpontosabban teljesit.

Légszeszgyár igazgatósága.

377 3—3

Debreczen, nyomatott a részvény társ. könvvnyomdájában. 1875.